

BISERICA ŞI ARMATA*

Caravana cu vești bune pleacă din București de la Patriarhie și de la Ministerul Armatei, după oprimi prin multe orașe ale țării, a ajuns și la Sibiu. Vestecea cea bună la care mai mult de cinci ani de elaborarea ei — după revoluție — de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Chiar dacă în momentul de față ea nu mai este aceeași cu cea de la început, este foarte apropiată și urmează să realizeze același scop. E vorba de reinstalarea clerului militar în România, așa cum a existat până la începutul dominației comuniste și cum a existat și există și azi în multe țări ale lumii.

Caravana pornită de la București, alcătuită din militari și clerici distincți, ne va familiariza cu principiile care stau la baza restaurării institutiei clerului militar, și, probabil, și cu modalitățile de exprimare în practică a acestor principii.

E vorba, așadar, de o restaurare așa precum multe se reținerează astăzi în Țara noastră. Nu este caderea mea și nu voi încerca să fac o incursiune istorică în problemă, fiind convins că ea se va face aici de către alți vorbitori. Poate că n-ar fi, totuși, lipsit de importanță să vă spun că l-am cunoscut bine pe ultimul episcop al armatei, cu gradul de general, Partenie Ciopron care își făcuse ucenicia monahală în aceeași mănăstire în care mi-am făcut și eu, Slatina lui Alexandru Lăpusneanu din Nordul Moldovei, nu departe de Voroneț. Pe vremea când eram tânăr monah la mănăstirea Slatina, prin anii cincizeci, rețras la Mănăstirea Sf. Ioan cel Nou de la Sa-

ceava, episcopul în retragere Partenie Ciopron venea să pontifice hramul de la Mănăstirea Slatina la ziua Schimbării la Față, în mijlocul verii la 6 august. Ii plăcea să vină la Slatina, pe de o parte pentru că își petrecuse tinerețea acolo, pe de altă parte pentru că acolo fusese hărățit diacon. Cum și eu eram diacon, în ziua vizitei lui, Marele eclesiarh, părintele Emilian, scoțea dintr-o ladă anume un veșmânt țesut cu fir aurit pe care mi-l da să-l îmbrac la ceremonia de primire a episcopului, spunându-mi: „Să îți mândru. Acest veșmânt nu-l scoatem niciodată la purtat. E o amintire deosebită: la purtat vlădica Partenie când era diacon la Slatina. O să-ți iacă plăcere să te vadă îmbrăcat cu dânsul!“ Părintele stareț Cleopa, fiindcă eu eram teolog — pe atunci erau puțini teologi în monahism — îmi dădea mie ascultarea (insarcinarea) să-ți tin vlădicului în numele starețului și al obștii, cuvântul de întâmpinare. Îmi aminteam cu mândrie că eram îmbrăcat în veșmântul său, iar lui îi plăcea și, în cuvântul său de răspuns, îmi făcea urări să merg pe urmele lui ceea ce, bine înțeles, nici eu și nici alții nu credeam că ar fi posibil. Era vremea în care comunismul se instala brutal în România și, neștiut de nimenea, eu ascundeam în taințele sufletului, cu deplină permanentă, o condamnare în lipsă, din vremea studenției. Mai apoi m-au și prins, dar aceasta e o altă istorie care a totalizat 17 ani de, cum se zicea, totalizat 17 ani de viață.

La Mănăstirea Slatina, din părinții Fălăcișenilor și Humorului — o spun spre a nu se confunda cu Slatina sudcarpatică — am pu-

tut sta ascuns până în 1954. În 1953, la 6 august, vlădica Partenie Ciopron m-a hărățit preot. Mai târziu, după mulți ani, când el va reintra în Sfântul Sinod ca episcop de Roman, iar eu, după primăvara de la Praga voi lua un doctorat la Oxford, ne vom întâlni în calitate de episcopi, membri ai Sfântului Sinod, la alegerea mea dându-mi și el votul (1970).

Cer iertare pentru această incursiune într-o istorie personală dar vă rog s-o legați nu de persoana mea, ci de istoria ultimului episcop al armatei, Partenie Ciopron, episcop și general. Era de mult reintegrat ca episcop de Roman, dar în Sfântul Sinod și îndeosebi în convorbirile cu noi ceilalți când vorbeam de salariul el vorbea de „soldă“ și când plecam de la Sinod spre eparhiile noastre, el pleca în „garnizoana“. Atât de mult se identifica-se sufletul lui cu realitățile și limbajul militar.

Nu am de gând să mai stăruiesc asupra unor personalități din clerul militar dintre cele două războaie mondiale, și din timpul celui de al doilea război mondial când, preotii militari, pe lângă asistența dată militarilor pe front, răniților și muribunzilor, făceau și misiune printre civilii în teritoriile atezate din Est, botezând, cumunând, încreștinzându-i în urma frontului, pe când frontul înainta.

Mă voi întoarce însă mult mai adânc în istorie ca să readuc în memoria noastră pe marii preoți

(Continuare în pag. 4-a)

DR. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Transilvaniei,
Crisanei și Maramureșului

* Cuvânt rostit la Cercul Militar, Sibiu, la 16.III.1995.

Rugăciunea din Grădina Ghetsimani și prinderea lui Iisus

(Lecție de religie pentru clasa a VI-a)

1. Organizarea clasei pentru lecție.
2. Verificarea temei și a cunoștințelor predate în lecția trecută.
3. Legătura cu lecția precedentă sau cu cunoștințele anterioare.

În multe rânduri Domnul a prevestit Sfinților Apostoli patimile, moartea și învierea pe care le va aduce pentru izbăvirea de păcat a neamului omenesc. A sosit momentul Cinei celei de Taină, când Domnul a anticipat sărbătorirea Paștilor și când își oferă sub forma pâinii și vinului Trupul și Sângele Său ca preț de răscumpărare din păcat.

După Cina cea de Taină au urmat Sfintele Patimi ale Domnului.

4. Anunțarea subiectului lecției noi.

Sfânta Liturghie — Marea iubire (XVI)

— TAINĂ ȘI COMUNIUNE —

Partea a doua din rugăciunea TATAL NOSTRU cuprinde patru cereri, care ne privesc pe noi oamenii, în complexitatea problemelor cu care se confruntă trupul și sufletul nostru.

Prima dintre ele, respectiv a patra în ordinea succesiunii în care ne rugăm, zice: „Pâinea noastră cea spre hrană, dă-ne-o nouă astăzi“. Pâinea este elementul natural, hrana substanțială, care asigură prin excelență, temeiul existenței umane — viața! Și dacă „toate către Tine asteptă ca să le dai lor hrană la bună vreme“, nici omul, coroana creaturilor, nu este în afara dependenței de Creatorul a toate. În calitatea lui de suveran între creaturi, și el, omul, este un „cerșetor“. Și el cere! Nu se poate realiza pe un domeniu aparte, numai prin forțe proprii și în izolare. Și el are lipsă de comuniune și în primul rând de comuniune cu TATAL.

Laolaltă cu ceilalți oameni, ridică ochii spre Tatăl, „El dând tuturor viață și suflare de tot“. Și a făcut dintr-un sânge tot neamul omenesc. ... În El trăim și ne mișcăm, și suntem ... căci ai Lui neam suntem! Nu suntem niște străini, ai nimănui, prișteni pe coclaurile pământului. Dimpotrivă Aparența noastră e împărătească, fără echivalență în ordinea naturală. Și când am spus „Tatăl nostru“, formăm de la o margine la alta a lumii, de persoane care privesc în sus, pe verticala vieții. Suntem toți copii infometat, aprinși de dorul și dragostea existenței. În toți clodote ca într-o eferveșcență cosmică, aceeași „foame“, pe care n-o poate potoli decât Tatal ceresc. Suntem, cu toții,

fiii Lui și în virtutea acestei dependențe, cutezăm să-l cerem pâinea noastră cea de toate zilele, adică necesarul existenței noastre ca hrană pentru „azi“.

Și într-adevăr, e atât de complexitate în această cerere de „hrană“, încât ea nu poate fi delimitată în exclusivitate la o pâine propriu-zisă. Dincolo de materializarea acestei cereri, într-o bucată de pâine, toți dorim să se aștarnă peste lume, ca o cupolă ocrotitoare, iubirea părintească a Tatălui, în care se cuprinde totuși Ca la pieptul unei mame, unde ai ocrotirea, căldura și hrana, așa și mai mult, cei care zic Tatal nostru, cei care cer „pâinea noastră“, trebuie să se simtă ocrotiți și hrăniți în familia lui Dumnezeu, care numai El poate să îndestuleze cererea noastră, sub toate diversificările, care se includ în „pâinea cea de toate zilele“.

Mai întâi de toate este marea putere de grijă a lui Dumnezeu, prona cerească, înalta și permanentă providență divină, care ocrotește întreaga creație și o sustine nu la parametri în care fiecare își poartă de grijă casei sale, ci deasupra oricărui termen de comparație. Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeu nostru? Tu ești Dumnezeu care faci minuni! Cel mai mărunț obiect dacă-l abandonezi și-l dispuți „la voia întâmplării“, se deteriorează. Ori, Universul, Cosmosul, frumusețea de ansamblu

(Continuare în pag. 2-a)

Prof. Nichitor Todor

1 Ps. 103, 28.
2 F. Ap. 17, 25—26.
3 Ps. 76, 13.

Formarea duhovnicească și misionară*

1. Formarea duhovnicească ca disciplină de învățământ teologic

Introducere
Între disciplinele teologice, studiul Formării duhovnicești și misionare ocupă un loc aparte și am putea spune, un loc de frunte. Toate disciplinele ce se predau în teologie urmăresc înzestrarea tinerilor studenți teologi cu cunoștințele profesionale necesare viitorilor slujitori ai altorlor Bisericii noastre. Formarea duhovnicească și misionară vine să încununeze pregătirea profesională cu efortul de a trăi personal, de a împătuzi cu ara studiilor teoretice, realizând ideea lui vieții creștine, în ceea ce numim *om duhovnicesc*. „In Ortodoxie — scrie părintele Stăniloae — învățăturile de credință nu se pot separa de trăirea lor duhovnicească“ pentru că „mistică nu este un pur sentimentalism, iar învățăturile de credință o exclusivă teologie teoretică de definiții abstracte“.

Păstrător al om duhovnicesc și ca săvârșitor al celor șapte, trebuie să se distingă față de restul credințioșilor săi nu numai printr-o viață morală ireproșabilă, ci și prin cea în plus: o intensă trăire lăuntrică, duhovnicesc. Este vorba de cultivarea spiritului, a acelei părți superioare din ființa noastră, care

constituie „chipul lui Dumnezeu“ în om. După învățătura marilor teologi ai Bisericii creștine, duhul sau spiritul, adică esența cea mai de înaltă a ființei noastre este sediul sau altarul Harului divin. Prin Harul Duhului Sfânt, atât cel primit în Taina Sfântului Botez (comun pentru toți creștinii botezați) cât și prin harul special al Preoției, devenim „biserici“ ale lui Dumnezeu (I Cor. III, 16), temple ale Duhului Sfânt (2 Cor. VI, 19). Este „împărăția lui Dumnezeu dinlăuntru nostru“ — de care vorbește Mântuitorul (Luca XVII, 21). Sfântul Apostol Pavel vorbește despre „omul cel dinlăuntru“ spre care trebuia să ne îndreptăm atenția (Efeseni III, 16—18). De aceea „nu pierdem curajul, ci chiar dacă omul cel din afară se strică, cel dinlăuntru însă se înnoiește din zi în zi“ (2 Cor. IV, 16).

Studiul nostru de Formare duhovnicească și misionară urmărește inițierea creștinului și îndeosebi a viitorului preot, în atingerea tinte spirituale creștine ortodoxe care este unirea omului cu Dumnezeu în Hristos. Ea este nu numai o țintă ci și un progres nesărit. Sfântul Grigorie de Nissa, în cartea intitulată Viața lui Moise sau Tratatul despre desăvârșire în virtutea spune că „suflărilor fiind atrase de

Dumnezeu este într-o continuită micșare ascendentă către treptele superioare ale plenitudinii Harului. Simbolul acestei înaintări este Moise și presupune o continuă eliberare de pătimi, o creștere spirituală spre vârsta „bărbatului desăvârșit care este Hristos“ (Efeseni IV, 13). Epectaza înseamnă progres în virtute și acțiune, deoarece creștinul nu trebuie să renunțe niciodată la ceea ce a dobândit, ci trebuie să

(Continuare în pag. 2-a)

Prof. prof. Dr. Gheorghe Lițiu

* În planul de învățământ al Facultății de Teologie s-a introdus o disciplină nouă: „Formarea duhovnicească și misionară“. Scopul urmărit prin această disciplină este indicat chiar în denumirea ei. Sarcina primăriei noii discipline ar reveni, în primul rând, duhovnicilor Facultăților de Teologie.

Neexistând la ora actuală un curs redactat, care să poată fi luat ca bază în activitatea didactică a celor care predau această disciplină, vom fi bucuroși să găzduim, în paginile „Telegrafului Român“, punctele de vedere privind cuprinsul programelor analitice și chiar teme redactate din această programă. Începem cu o contribuție din partea Facultății de Teologie din Oradea.

A celui dintre Sfinții Părinți — Vasile cel Mare

— CUVÂNTARE DESPRE POST —

Este vremea postului și a pocăinții, vremea abținerii nu numai de la mâncări, ci și a păzirii de păcate. Depărtându-ne de orice păcat, să postim cu drag, știind că postul a restatornicit porunca lui Dumnezeu. De aceea, legea bisericească mai înainte vestește postul prin prea răsătoritorul grai al corului profeților și apostolilor. Cheamă (la post) nu numai pe bărbați sau pe cei înaintați în vârstă, ci și pe femei ca și pe copii: aceluia, reținându-le tineretea, iar acestora, preschimbându-le firea întru starea cea de virtute. „Căci în Hristos Iisus nu este parte bărbătească, nici parte femească“ (Gal. 3, 28). Celor străduitorilor, Domnul le hărăzește răsplăți: împărăția cerurilor, cununa pururi înflorită, viața veșnică, dacă, însă, vor posti cu sfintețe, potrivit îndemnului fericitului profet Ioil, care zice: „Sfințiți post, vestiți vindecare, adunați poporul, sfințiți adunare, alegeți bătrâni, adunați pruncii cari sug la sân, să lasă mirele din așternutul său și mireasa din câmara sa. Între tindă și înfrânt, să plângă preoții“ (Ioil 2, 15—16). Căci sfânt este felul postului, îndreptat fiind, cu o sfintețe, de către cei virtuoși, spre sfântul Dumnezeu. La această nevoie trinitară chemați cu toții. Însă, între cei ce se nevoiesc există multă deosebire, atât după viață, cât și după vârsta lor. Cu toate acestea, lupta, nu este împotriva sangelui și a trupului, ci împotriva domniilor, împotriva stăpânilor... împotriva duhurilor răutății“ (Ef. 6, 12). Fără îndoială, că cel care are dușmani văzuți și este cu adevărat plin de putere va păși la izbăvire; dacă însă este neputincios, dosindu-se, și va păzi pielea. Dar acela care are dușmani nevăzuți, ce va face, de nu va chema într-ajutor pe Dumnezeu? Căci, dacă el va dormi, aceia vor veghea, dacă el se va păstra în ascunziș, aceia lupta-vor înfrânt. Primejdios este vrăjmașul: se apropie cu multe viclenii, de tine, în lupta ce o duci împotriva zgârieții, de desfășurării, a betiei, a mândricii sau a mării deșarte. Te atacă chiar în somn aflându-te; el nu respectă nici legile somnului. Ce vei face deci împotriva prea marelui număr de acest fel de dușmani ai tăi? Săpa-vei un șant de apără-

re? O groapă? Dar, peste acestea se poate trece. Cum trebuie dar dusă lupta? În ce chip trebuie să ne păzim de atâtea curse? Căci nici nu ne este dat să vedem și să recunoaștem pe atacatorii noștri. S-a găsit însă mijlocul cel mai bun: postul și rugăciunea, prin care sunt înfrânți aceia din vrăjmași noștri nevăzuți, care sunt mai primejdiosi decât vrăjmașii cei văzuți, și anume: demonii (draicii cei răi), așa precum Domnul învăță pe ucenici cu privire la fiul cel lunatic zicând: „acest soi de demoni nu iese afară decât cu rugăciune și post“ (Matei, 17, 21). Așadar, o adevărată este omenilor postului, deoarece cu mare binefăcătoare restatornicit porunca lui Dumnezeu. S-a vestit în Nimive nimicirea acestei cetăți după scurgerea a trei zile; dar întoarcerea la Dumnezeu a înălțat nimicirea. Amenințarea cu prăpădul a fost ridicată, datorită întoarcerii aceleia. Revenindu-și întru ale lor, ni-nivitenii cei păcătoși, la auzul vestirii lui Iona a prăpădului, prin mijlocirea postului, au îmblânzit amenințarea și, prin leacul mărturisirii (păcatelor lor) și al rugăciunii, și-au atras mântuirea. 1 Prin post Moise a coborât din cer legea; prin post a domolit el mânia lui Dumnezeu împotriva acelora care își clădiseră vitel de aur. Prin post Ilie a fost răpit până-n cer, el, care a purtat armă a castității: postul, înfrânarea de la mâncări și păzirea de la păcate. Căci dacă gura-ți va posti, însă mâinile-ți se vor întinde spre lucruri străine, auzi-vei graiul: „Nu un astfel de post am ales Eu, zice Domnul“ (Isaia 58, 6). Dacă te vei abține de la mâncări, iar pe frațele tău îl vei deforma, vei auzi: „Nu cereră ce intră în gură spurcă pe om“, ci ceea ce iese din gură, aceea spurcă pe om“ (Matei 15, 11). Din care pricină, curat să fie pântecul de mâncări, cât și sufletul de păcate. Cele din lăuntru, bine să se înțeleagă cu cele din afară. Nică trupul să nu se îngreueze de mâncări, nici sufletul să nu se prăpădească de vicii, așa ca Dumnezeu a toate să ne învrednicească de împărăția cerurilor, întru Hristos Iisus, Domnul nostru, căruia: mărirea și stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

Din grecește de: Pr. Ioan Suciu
— Vințu

tuit; mergi în pace“ (7, 50).

Fariseul Simon, cel ce îl chemase pe Iisus în casa sa, se încredința de calitatea de prooroc a Celui pe care îl primise. Domnul Hristos, însă, cunoscător fiind al gândurilor lui Simon, a luat în considerare îndoiala lui, neexprimată în cuvânt, și punându-l față în față cu femeia păcătoasă, a dovedit că el, fariseul cel falnic, este mai prejos decât femeia pe care o judeca și o condamnă: „Vezi pe femeia această? A zis Domnul. Am intrat la tine în casă: apă (de spălat) pe picioare mi-ai dat; picioarele și lacrimii mi-au dat picioarele; le-a șters cu părul ei, însă, tu mi-ai dat; ea, însă, de când am intrat, n-a conținut să-mi să-

(Continuare în pag. 2-a)

Arhimandritul Teofil Părăian

FEMEIA PĂCĂTOASĂ

În sfânta Evanghelie de la Luca este cuprinsă și o istorisire despre o femeie păcătoasă (Luca 7, 36—50). Despre această femeie se spune că era cunoscută ca păcătoasă. Ca „păcătoasă“ o prezintă Evanghelistul însuși, când scrie despre ea că „o femeie, care era în oras, păcătoasă“ (7, 37), a intrat în casa unui fariseu, pe nume Simon, unde se găsea Iisus și așezat la masă. Aceste femei s-a așezat la picioarele lui Iisus și plângând, uda cu lacrimii picioarele Mântuitorului, le-a șters cu părul capului ei, le-a uns cu mir și le-a sărutat (7, 37—38). Aceasta văzând-o fariseul, gândul la lui Iisus, a zis: Acesta (adi-

că Iisus), de-ar fi prooroc, ar ști cine este și ce fel este femeia care se atinge de El, este păcătoasă“ (7, 39). A spus și însuși Mântuitorul despre femeia aceea că este păcătoasă, când a zis: „Iertate sunt păcatele ei, cele multe“ (7, 47) și când a zis chiar către femeie: „Iertate îți sunt păcatele“ (7, 48).

La acestea fiindu-ne luarea-aminte, noi-și de mirare că pomenind noi în sine de „femeia păcătoasă“ sau auzind pe alții pomenind de ea, totdeauna ne gândim la o anume femeie păcătoasă, la una și aceeași, la cea despre care relatează sfântul Evanghelist Luca și către care a zis Domnul Hristos: „credința ta te-a mânt-

AGENDA I.P.S. ANTONIE

- vineri, 3 martie — a primit pe Domnul Grigore Vieru, poet basarabean, aflat într-o vizită la Sibiu unde a ținut o serie de conferințe.
- duminică, 12 martie — Duminica Ortodoxiei. A participat la Catedrala mitropolitană la slujba Sf. Liturghii.
- marți, 14 martie — a participat la Casa de Cultură cu ocazia lansării *Pașaportului European contra rasismului*, fiind invitat de organizația „Sibiensii Pacifiști”. Președinte de onoare al acestei Conferințe a fost Doamna Danielle Miterandd, soția președintelui Franței.
- Cu această ocazie I.P.S. Mitropolit a ținut o cuvântare.
- Joi, 16 martie — a participat la Cercul Militar Sibiu la Conferința intitulată „*Biserica și Armata*”.
- In cadrul acestei Conferințe s-au discutat probleme legate de reinstituirea clerului militar. Cu această ocazie I.P.S. Mitropolit a rostit un cuvânt, arătând legătura dintre Armată și Biserică.
- marți, 21 martie — a acordat un interviu D-lui Buruiană, pentru emisiunea „Universitatea Radio”, despre „Invățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”.
- duminică, 26 martie — a slujit Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană Sibiu. La momentul potrivit a hirotonit pe diaconul Marga Ioan intru preot pe seama Parohiei Coșca-Mică, prot. Mediaș și pe monahul Modest Savin intru ierodiacon pe seama Mănăstirii Bucium, prot. Făgăraș.
- La sfârșitul Sf. Liturghii a predicat despre răspunderea de duhovnic a preotului.
- Tot cu acest prilej a deschis *Serbările Ortodoxiei* organizate de Liga Tineretului Ortodox din Sibiu și care se vor desfășura la Catedrala din Sibiu și în Aula Facultății de Teologie începând cu 26 martie 1995.
- In după-masa aceleiași zile a primit pe P.S. Ioan Mihălaș, episcopul O adiei, care a vorbit în Catedrala mitropolitană în cadrul Vecerniei cu prilejul Sărbătorilor Ortodoxiei.
- luni, 27 martie — a primit la Reședința mitropolitană un grup de aproximativ o sută de persoane din Basarabia aflați într-o excursie de documentare în România. Cu acest prilej I.P.S. Mitropolit a vorbit despre Istoria Basarabiei și despre unele personalități marcante pe care le-a cunoscut.
- In aceeași zi după-masă a primit pe P.S. Andrei Andreicuț, episcopul Alba Iuliei, care a vorbit în catedrală în cadrul festivităților organizate de Liga Tineretului Ortodox din Sibiu.
- marți, 28 martie — a primit pe P.S. Arhieru Vicar al Episcopiei Râmnicului, Irineu Slatineanu care a vorbit în Catedrala mitropolitană, la vecernie, cu prilejul Sărbătorilor Ortodoxiei.
- miercuri, 29 martie — a acordat un interviu doamnei Mihaela Serșun de la Televiziunea Română pentru emisiunea „Viața spirituală”.
- Joi, 30 martie — în după-masa zilei a primit pe P.S. Calinic, episcopul Argeșului, care a vorbit în Catedrala mitropolitană la slujba Vecerniei, cu prilejul Sărbătorilor Ortodoxiei, despre Sf. și Marele Post.
- vineri, 31 martie — a primit pe P.C. Ierom. Ioan Iovan de la Mănăstirea Recea, jud. Mureș care a venit la Sibiu invitat de Liga studenților ortodocși pentru Sărbările Ortodoxiei.
- In zilele de marți, miercuri și joi ale fiecărei săptămâni a primit audiențe, consilierii Arhiepiscopiei și alți solicitanți din Eparhie. A rezolvat probleme curente ale vieții bisericesti.

Pr. Valentin Sicoe

ȘTIRI DIN LUMEA ORTODOXĂ

- Pentru prima dată în istoria Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol, S.S. Bartholomeus I, patriarhul ecumenic a vizitat între 11-21 ianuarie a.c. Biserica Etiopiei. S-a întâlnit cu patriarhul Paulos al Etiopiei, cu ceilalți membri ai Sinodului patriarhal etiopian și cu membri ai comunităților grecești din Etiopia. Biserica Etiopiei numără astăzi aproximativ 40 de milioane de credincioși, și are 30000 de biserici și mănăstiri cu un număr impresionant de 400000 de clerici și monahi.
- Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Grecești intrunit în sedință plenară între 25-28 ianuarie a.c. a ales noi ierarhi în scaunele mitropolitane rămase vacante.
- Astfel au fost aleși noii mitropoliți de Xantis, Niceea, Konitsa, Mandinia și Naupact.
- In aceeași sedință Sf. Sinod al Bisericii Grecești a ales și cinci noi episcopi auxiliari (vicari) și a rezolvat o serie de probleme economice, dogmatice și canonice ce privesc Biserica Greacă.
- Universitatea din Atena, Facultatea de Teologie din Atena, dimpreună cu Grupul teologilor de la Halki, au organizat luni 13 febr. a.c. în Aula magna a Universității din Atena un Simpozion închinat împlinirii a 150 de ani de la fondarea Școlii Teologice din Insula Halki.
- Prezum se știe, această școală teologică, aflată sub patronajul Patriarhiei Ecumenice, și care pregătea clerici pentru Patriarhia de Constantinopol, a fost închisă de autoritățile turcești în anul 1971.
- De atunci până astăzi s-au făcut numeroase intervenții pentru deschiderea ei, ultima în toamna anului trecut când S.S. Bartholomeus I, patriarhul Ecumenic s-a întâlnit cu primul ministru al Turciei d-na Tansu Cylar, dar toate au rămas fără rezultat.
- A trecut fulgerător la cele veșnice în data de 4 martie a.c., în urma unui atac de cord, prof. dr. Basilis Sakkona, decanul Facultății de Teologie din Atena.
- Slujba de înmormântare a avut loc luni, 6 martie în Catedrala Arhiepiscopală din Atena în prezența S.S. Arhiepiscop Serafim al Ateeniei și al întregii Elade și a unui mare număr de ierarhi, clerici, profesori, studenți și credincioși.
- Sub egida Asociației „Prietenii Muntelui Athos” a fost organizată luni, 13 martie a.c. în Atena, o evocare a personalității și a operei celui ce a fost titanul teologiei românești, pr. prof. acad. dr. Dumitru Stăniloae.
- Evocarea a fost făcută cu multă competență și activitate științifică de către P.C. pr. prof. dr. Constantin Coman de la Facultatea de Teologie din București și s-a bucurat de o numeroasă și selectă asistență. Au fost prezentate apoi două noi traduceri în lb. greacă din opera părintelui Dumitru Stăniloae.
- Numărul 2/1994 al revistei teologice „ANAPLISIS”, ce apare la Atena din anul 1887, fără întreruperi, este închinat în întregime personalității de excepție a teologului român Dumitru Stăniloae.
- Pe lângă articolele omagiale semnate de nume de prestigiu ale teologiei grecești, revista publică în traducere fragmente din câteva din cele mai selective opere ale părintelui Stăniloae.
- „PANTAINA” — revista oficială a Patriarhiei Alexandriei publică în numărul ei ultim pe anul trecut un bogat rezumat al vizitei S.S. Patriarhul Parthenie al Alexandriei și al întregii Africi în România, vizită ce a avut loc în septembrie anul trecut.

MESA J

cu prilejul împlinirii a 3 ani de la înființarea Asociației „Andrei Șaguna” din orașul Sfântul Gheorghe

După mai mult de 120 de ani de la trecerea sa în veșnicie, prezența Mitropolitului Andrei Șaguna în viața Transilvaniei este tot atât de vie ca și în timpul vieții lui. El a știut să fie al vremii sale, dar a rămas și al tuturor timpurilor pentru că a fost redemptorul și creatorul unor instituții fundamentale și durabile în Transilvania. Vom pomeni pe cele mai importante din cele foarte multe întemeiate de el. A reînsemnat *Mitropolia*, desființată în 1700, a alcătuit *Statutul Bisericii Ortodoxe* și a organizat *Congresul bisericesc* în care intrau două părți mireni și o parte clerici, din care făcea parte și Avram Iancu. *Congresul* trebuia să fie cu adevărat reprezentativ și eficient în îndrumarea românilor pe calea păstrării credinței și a ființei naționale. De altfel modelul șagunian în organizarea Bisericii a fost preluat și se folosește până astăzi în întreaga Patriarhie Română de după Marea Unire.

Mitropolitul Andrei Șaguna a pășorit peste întreaga Transilvanie, răspândind peste tot crezul iubirii de Neam și de Biserică. El a pregătit sufletul românesc pentru ziua cea mare care avea să vină la 1 decembrie 1918.

Asociația care în chip fericit și inspirat îi poartă numele și îi continuă opera în zona Sfântul Gheorghe, este și trebuie să fie Testamentul său permanent, lăsat spre împlinire întru apărarea unității românești și a credinței ortodoxe a românilor.

Fie ca spiritul șagunian să inspire și astăzi iubire pentru glia străbună, pentru păstrarea valorilor trecutului nostru și să însuflească permanent strădania de apărare și transmitere către viitorime a acestor adevăruri.

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului, Crișanei
și Maramureșului**Biserica și Armata***(Urmare din pag. 1)*

ai strămoșilor noștri daci, Zalmoxis și Deceneu care erau sfințici religioși ai strălucitorilor comandanți militari Burebista și Decabal. Ne-ar fi greu și ar dura mult pomenirea și a altor personalități religioase care, în istorie, au fost alături de comandanții militari și de domnitorii noștri. Nu știu însă trece mai departe înainte de a mai aminti de cel puțin doi dintre cei mai cunoscuți: Daniil Sihuștrul, trecut în rândul sfinților, sfințic al lui Ștefan cel Mare și Sfânt, amândoi intrați în legendă, și unul mai încoace în istorie, episcopul Ilarion al Argeșului, sfințic al Domnului Tudor Vladimirescu. Și fiindcă suntem la Sibiu, de ce să nu amintim și de alt sfințic al Vladimirescului, arhidiaconul Gheorghe Lazăr din Avrig.

Fostul meu director de la Seminarul „Nifon” din București, preotul Grigore N. Popescu, profesor de istorie, a scris două volume despre clerici prezenți alături de ostași în primul război mondial.

Salutăm acum hotărârea conducerii de a veni în întâmpinarea dorinței Bisericii de reinstituire a clerului militar. Nu știu vrea să intru în amănunte și nici să mă lansez în demonstrații sau justificări. Câteva lucruri însă, care nu mă îndoesc că se vor spune și de către alți vorbitori, aș vrea măcar să le amintesc, pentru prevenirea unor posibile răstălmăciri.

Românii n-au dus niciodată război de cucerire. Mi se pare că acest adevăr este esențial pentru înțelegerea și justificarea instituirii și existenței clerului militar la noi. Românul e om care se apără. Nu e om care atacă. Românul își apără vatra sa originară care i-a fost rânduită de Dumnezeu. Bătătura sa. Gospodăria sa. Hotarul său. Românul nu cucerește ce nu-i al lui. Românul n-a venit de nicăieri aici. El s-a născut pe pământul lui. În anul 1896 mitropolitul Miron Romanul al Transilvaniei, cu sediul aici la Sibiu, într-o Transilvanie sub ocupație maghiară, a fost invitat de autoritățile maghiare să ia parte împreună cu clerul și credincioșii săi la sărbătorirea împlinirii a o mie de ani de la sosirea maghiarilor în Câmpia Panonică. Cu acest prilej mitropolitul a emis o Circulară rămasă în istorie sub numele de *Epocalul circular milenar*, în care își sfătuia clerul și credincioșii să nu participe la sărbătoare ci, în ziua respectivă, să meargă în biserică și să se roage pentru ei înșiși și să ceară de la Dumnezeu eliberarea lor. Autoritățile maghiare, infuriate, l-au chemat la ordine și a circulat zvonul că va fi chemat la împărat *ad audiendum verbum*. Adică să se explice. O astfel de chemare era egală cu de-

stituirea, cum se întâmplase cu episcopul croat Josip Juraj Strassmayer (1895-1905). Miron Romanul a răspuns, cu acel prilej, celor care îi cereau scoateala că românii n-au participat la sărbătorirea Mileniului sosirii ungurilor în Europa: *Noi românii nu avem ce sărbători. Noi n-am venit de nicăieri. Noi suntem de aici.*

Preotul trebuie să fie cu ostirea, pentru că ostașii sunt poporul lui. El trebuie să-i încurajeze să se aperc și să le însuflească credința în dreptul lor de a-și stăpâni și de a-și apăra pământul. Tara e moșia tuturor. Numai anumite împrejurări istorice au deturnat înțelesul original al cuvântului *moșie*. El vine de la moștenirea din moși-strămoși asupra pământului rânduit de Dumnezeu neamului. E glia tuturor.

Dreptul la apărare e consfințit în legile scrise și neșcrise ale tuturor oamenilor, ale tuturor neamurilor.

Preotul în ostire trebuie să fie unitatea de măsură a îndatoririi sfinte de apărare a patrimoniului strămoșesc. El trebuie să lucreze asupra sufletelor ca să întrețină focul credinței în dreptate și apărarea acesteia până la sacrificiul. Eroul și sântul sunt nu numai vecini, ci în cazuri de mari confruntări cu nedreptate, se suprapun. De aceea s-a înstituit un cult al sfinților, dar și un cult al eroilor. Cuvântul n-a fost ales la întâmplare.

Menirea preotului care va face misiune în armată va fi o menire sfântă, și ea va reclama de la început bune selecționări de preoți care să se implice în misiunea aceasta cu dăruire și priecere, cu păstrarea misiunii în limitele unui creștinism autentic, în așa fel încât până în conștiința celui din urmă ostaș să fie bine implantată convingerea că misiunea lui e bine justificată și bine împăcată cu conștiința creștină și cu îndatoririle ei.

Sunt convins că misiunea printre militari e necesară și că ea va lucra în inimile lor și va promova responsabilitate față de Dumnezeu și față de Patrie. Ea va da un sens profund acestei responsabilități și cuvântului „datorie” va căpăta tmeiuri noi în conștiința ostirii.

La aceasta va fi chemat clerul militar în curs de reinstituire și Biserica este convinsă că asistența religioasă în armată nu poate fi decât utilă și binecuvântată, „câci oastea e creștină” utilă și binecuvântată. Biserica, familia, școala și armata vor fi întoldeana piloni care vor ține în echilibrul sănătos, în liniște și în dezvoltarea creatoare neamul nostru românesc care își revine astfel la starea lui firească, aceea care i-a asigurat trecerea prin istorie două mii de ani. Timpul dăinuirii lui să fie fără sfârșit.

— O interesantă și atractivă prezentare a bisericii Stavropoleos din București, ctitorie a arhierului grec Ioanichie Stavropoleos, publică revista „Peiraiki Ekklesia”, jurnalul oficial al Mitropoliei din Pireu (Grecia).

Prin stilul său aparte biserica Stavropoleos constituie una din bijuteriile arhitecturale ale Bucureștiului.

— Sub titlul sugestiv preluat de la Iorga, „Bizanț după Bizanț”, revista „PAREMBOLI”, editată de Asociația Studenților Ortodocși din Grecia, publică în nr. 27/sept. — dec. 1994, o bogată și documentată prezentare a iconografiei mănăstirilor din Nordul Moldovei.

Arhid. Visarion Bălăț

Semnalăm... Semnalăm...

Am citit cu interes și cu strângere de inimă un articol al istoricului englez Dennis Deletant, în revista „22” (8-14 martie 1995, nr. 10, p. 11): **POLITICA BRITANICĂ FAȚĂ DE ROMÂNIA — 23 aug. 1944 — 10 martie 1945**. Dennis Deletant notează că ceea ce s-a hotărât la Ialta „a fost considerat ca „o vânzare rușilor”, ca o trădare de către vest a unei jumătăți a Europei”. Istoricul englez lămurește că nu e adevărat. Nu la Ialta, pe celebra hârtiuță ruptă dintr-un colț de ziar, s-a hotărât destinul României, predată rușilor, scrie domnia sa. „**Au fost, de fapt, deciziile politice și militare luate mai devreme.**” Autorul vrea să ne provoace hazul. Parecă timpul trădării contează aici! Domnul Deletant știe totuși că „**Churchill a propus celebrul acord procentual**” la 9 oct. 1944.

Domnul Deletant, pe care îl cunoaștem și îl apreciem ca pe un istoric onest, știe și scrie și faptul că „procentul” de doar 10% interes anglo-american în România, care în cele din urmă i-a făcut pe anglo-americanii doar „spectatori” (nota sa), nu era cunoscut nici vice-mareșalului de aviație englez Stevenson și, deși a întregit cu insistență, nici lui Iuliu Maniu nu i-a fost deconspirat de către Churchill. Maniu a întregit Londra printr-un mesaj trimis la 1 Decembrie 1944. Cităm chiar pe domnul Deletant: „**Maniu a rugat în repetate rânduri să fie informat dacă România a fost cedată sferei de influență sovietică, dar de fiecare dată reprezentanții britanici au primit instrucțiuni să nege acest lucru.**” Dacă aceasta se cheamă diplomație!...

Articolul lui Dennis Deletant se încheia așa: „**Aceasta a fost greșea pe care a făcut-o Occidentul. Aceasta nu trebuie să se mai repete.**” Frumos! Frumos și faptul că Churchill a numit aceasta mai târziu „**fortă și înșelăciune**” din partea Moscovei. Dar cât de târziu a venit această recunoaștere! După ce Maniu și o întreagă pleiadă de oameni politici, istorici, militari, preoți, țărani, au murit în închisori sau au făcut ani grei de închisoare.

Toți așteptam „**să vină americanii**” și cu această speranță am umplut închisorile. Eram chiar asigurați prin posturile de radio apusene că vor veni dacă nu la 1, la 15 ale lunii viitoare. Aceasta în timp ce și americanii, ca și englezii, știau că nu vor veni. Dar pe noi ne lăsu să credem că vor veni, îndemnându-ne la o rezistență care era de dinainte sortită eșecului și represiunilor locale manevrate de sovietici și de comuniști.

Se știe că pentru Holocaustul evreilor, germanii și-au cerut iertare după război și au plătit și despăgubiri!

DI. Deletant încheie, D-sa în numele a două națiuni: „**Aceasta nu trebuie să se mai repete.**” Foarte frumos!

Atât? Care e distanța dintre „diplomație” și fărădelege, în general și în cazul acesta special?

„**O ctitorie românească în Germania**” prezintă Pr. Radu Mironovici în „Magazinul istoric” (martie 1995, p. 29-30). E vorba de Capela Sturdza, și casa de lângă ea de la Baden-Baden. Capela a fost ctitorită de fostul domnitor al Moldovei Mihail Sturdza (1834-1849) pentru fiul său Mihail (născut din căsătoria cu Smaragda Vogoride, fiica prințului de Sames), mort la vârsta de 17 ani, la Paris, în anul 1863, deci după ce Mihail Sturdza-tatăl nu mai era domn. Din 1882 capela a fost scoasă de sub jurisdicția Constantinopolului și trecută sub jurisdicția canonică a Mitropoliei Moldovei, precum este și astăzi. Tot acolo au fost înmormântați și ctitorii, Mihail Sturdza domnitorul, soția sa Smaragda și fiica lor Maria. Un petec de pământ și istorie românească departe, la granița de vest a Germaniei!

„**Meșterul tiparelor — Mitrofan este titlul unui articol scris de Gabriel Strempele**, membru de onoare al Academiei Române, în „Magazinul istoric” (XXIX, 3, 1995, p. 33 și urm.). E vorba de Mitrofan, episcop de Huși (1683-1686) și de Buzău (1691-1702). Colaborator al Mitropolitului Dosoftei la imprimarea de cărți bisericești, constructor al tipografiei din Iași (1680) și apoi colaborator al Fraților Greceanu la realizarea *Bibliei de la București*, între ocuparea scaunelor de Huși și Buzău (1688), Mitrofan este una din personalitățile mari ale istoriei culturii vechi românești. Remarcăm studiul acad. Gabriel Strempele, pentru că Mitrofan e mai mare decât se știe și se scrie, în general, despre dânsul.

„**Luminătorul**” (nr. 3, 1994) care și-a reluat apariția la Chișinău sub redacția prot. pr. Petru Buburuz, ca revistă a Societății culturale și bisericești „Mitropolitul Varlaam” și a Mitropoliei Basarabiei, reia din „Telegraful român” notele semnate de Dr. Antonie Plămădeala, mitropolitul Ardealului, intitulate „**Biserica și femeile.**” Sunt de fapt câteva observații cu privire la unele direcții și orientări feminine actuale din Consiliul-Ecumenic al Bisericilor care, sunt în măsură să îngrijoreze Bisericele membre.

Să sperăm că fenomenele sesizate sunt doar accidentale și că nu pe această linie va merge Consiliul Ecumenic, care urmărește unitatea, nu dezmembrarea Bisericilor, și nici promovarea unor inovații menite să-i despărță pe creștini, mai mult decât să-i unească.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeala, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

ABONAMENTUL pe un an: 5000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2. B.C.S.A. — Sibiu. Pentru ctitorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Scurșala Sibiu.